

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet elektrotehnike i računarstva
Zavod za elektroniku, mikroelektroniku, računalne i inteligentne sustave

Kolegij: Oblikovanje programske potpore

Laboratorijske vježbe
Upute za rad na projektu

ak. god. 2019./2020.

Nastavnici:

izv. prof. dr. sc. Vlado Sruk

prof. dr. sc. Nikola Bogunović

doc. dr. sc. Alan Jović

Asistenti

Nikolina Frid, mag. ing. rač.

dr. sc. Miljenko Krhen

Hrvoje Nuić, mag. ing. rač.

Igor Stančin, mag. ing. rač.

e-pošta: opp@fer.hr

Zagreb, rujan 2019.

1. Opći opis projekta

Izrada projekta oponaša timsku izradu jednostavnije web, mobilne ili desktop aplikacije kakve se može susresti u praksi. Za rješavanje problema koriste se prethodno stečena znanja programiranja koja je potrebno aktivno prema potrebi nadopuniti. Uobičajeno aplikacija ima grafičko sučelje, bazu podataka, umrežavanje i sl., a njen razvoj uključuje korištenje tehnologija i razvojnih računalnih alata (engl. *Computer-Aided Software Engineering*, CASE).

Osim tehničkih znanja i vještina, za uspješno savladavanje projekta potrebno je i savladavanje zahtjeva organizacije, upravljanja, timskog rada te verbalne i pisane komunikacije s kolegama. Uspješno savladavanje projekta zahtijeva timski rad u kojem članovi tima zajednički pronalaze put do rješenja. Pri tome su dobrodošla različita mišljenja, koja nakon usklađivanja mogu dovesti do najboljeg rješenja (uz pomoć nastavnika i asistenata).

Rezultati rada na projektu se kontinuirano prate i ocjenjuju. Time se stječe iskustvo za daljnji napredak znanja u području razvoja programske potpore kao i priprema za praktičan rad u industriji.

2. Rad na projektu

Studenti izrađuju projekt u objektno usmjerenom jeziku (Java, Python, C#, PHP 5.0+ i sl.) korištenjem tehnologija i razvojnih računalnih alata po vlastitom izboru. Radi se tijekom cijelog semestra u timovima od 7 studenata.

Formiranje grupa

Timove sastavljaju koordinatori timova koji se biraju početkom semestra na temelju uspjeha na predmetima *Objektno orijentirano programiranje* i *Operacijski sustavi*. Studenti koji su određeni kao koordinatori ne mogu biti razriješeni te dužnosti. Grupe se formiraju tako da se studenti samostalno organiziraju i jave koordinatoru grupe. Koordinator i članovi grupe zajedno biraju voditelja grupe, kojeg se navodi u prijavi grupe. Koordinator može, ali i ne mora biti voditelj.

Koordinatori prijavljuju svoje timove putem aplikacije na adresi <http://r2d2.zemris.fer.hr/OPPgrupe>¹. Koordinator grupa koji nemaju potpuno popunjenu grupu mogu putem aplikacije objaviti oglas za traženje članova na koji se ostali zainteresirani studenti mogu prijaviti. U obrascu prijave, kao preferenciju koju nastavnici ne moraju uvažiti, moguće je odabrati izradu aplikacije za mobilne uređaje i izradu projekta na engleskom jeziku.

---

¹ Detaljne upute za korištenje aplikacije nalaze se na

https://www.fer.unizg.hr/_download/repository/Upute_za_koristenje_OPPapp_aplikacije_za_prijavu_grupa.pdf.

Dodatna mogućnost je izrada projekta čija se implementacija temelji na radnom okviru Java Spring². Ograničeni broj grupa koji se odluče za rad u ovim tehnologijama mentorirat će tvrtka CROZ d.o.o.

Grupe koje ostanu nepopunjene nakon isteka roka za prijavu popunjavaju se neraspodijeljenim studentima.

Projektni zadatak

Nakon formiranja grupa, asistenti šalju voditeljima grupa projektne zadatke. Studenti moraju stvoriti grupu i repozitorij na **GitLabu**³ za redovito praćenje inačica projektne dokumentacije i koda aplikacije koju razvijaju. Naziv grupe na Gitlabu mora biti jednak nazivu grupe. Upute za rad s Git repozitorijem bit će objašnjene na prvim auditornim vježbama. Tijekom rada na projektu repozitorij je privatn, a po predaji projekta postaje javno vidljiv. Nakon svake izmjene dokumentacije ili kôda, član koji ju je napravio dužan je potvrditi novu promjenu (engl. *commit*) te u poruci jasno i sažeto napisati koje su promjene učinjene. **Nepridrđavanje ove upute povlači negativne bodove!**

Grupe imaju mogućnost odbiti dodijeljeni zadatak tijekom drugog tjedna nastave i predložiti vlastiti projektni zadatak koji po složenosti (ali ne i po tematici) treba odgovarati onome koji je dobila od asistenta. Najvažniji element prijedloga projekta programske potpore je složenost problemske domene, a ne samo programiranje ili tehnologija. Prijedlog treba jasno opisati motivaciju za predloženi rad i funkcionalnost rješenja. Tekst prijedloga zadatka treba poslati na opp@fer.hr. Konačnu odluku o prihvaćanju ili odbijanju predložene teme donosi asistent najkasnije krajem drugog tjedna nastave i o tome obavještava grupu. Grupe čiji zadatak bude prihvaćen dobivaju 2 boda po članu koji se zbrajaju u sumu bodova na projektu. Ovi dodatni bodovi se dodjeljuju voditelju ako je tema prihvaćena, a on ih dodjeljuje članovima grupe prema zaslugama.

Aktivnosti na projektu i rokovi

Aktivnosti rada na projektu definirane su po tjednima nastave, kako slijedi u Tablici 1. Počevši od drugog tjedna nastave, svaki tjedan (osim tjedana međuispita i kolokviranja) održavaju se laboratorijske vježbe. Termini laboratorijskih vježbi objavljeni su u studentskoj satnici FER-a.

---

² Osnovni razvojni okvir je Java Spring Boot s projektima Spring Data, Spring Security, te Spring Web MVC. Za strukturiranje projekta, *build* i *dependency management* koristi se Maven. Za bazu podataka će se koristiti relacijska baza PostgreSQL (za razvoj se može koristiti i H2). Sve aplikacije trebaju imati korisničko sučelje temeljeno na Web tehnologijama (HTML 5 za strukturu i CSS za sve stilove) s preporučenim korištenjem radnog okvira Twitter Bootstrap. Za izradu korisničkog sučelja treba koristiti *server-side templating* (Thymeleaf i JQuery za JavaScript) ili *single-page* aplikaciju (u Reactu ili Angularu). Prezentacijski kod treba pristupati poslužitelju preko REST usluga koje koriste JSON.

³ <https://about.gitlab.com>

Tijekom termina studenti demonstriraju svoj rad asistentu, raspravljaju projektno rješenje i predlažu dorade. Demonstratori su također prisutni na vježbama i pomažu studentima u izradi i organizaciji projekta. Radi učinkovitije organizacije vježbi, studenti su obavezni najaviti svoj dolazak putem e-pošte najmanje 24 sata prije početka termina vježbi. Studente se ohrabruje da se što češće sastaju i izvan termina laboratorijskih vježbi kako bi zajednički radili na projektnom zadatku, te koriste dostupne suradničke alate. Sve sastanke grupe potrebno je evidentirati u Dnevniku sastajanja u dokumentaciji.

Tablica 1. Aktivnosti rada na projektu

Tjedan	Aktivnost na projektu	Napomena
1.	Formiranje grupa, zadavanje zadataka	
2.	Analiza zadatka, odabir alata i tehnologija	Uvodna vježba - obavezni termin Diskusija projektnog zadatka i odabranih tehnologija s asistentom
3.	Razrada specifikacije programske potpore	
4.	Dokumentiranje zahtjeva	
5. i 6.	Razrada arhitekture sustava i implementacija generičkih funkcionalnosti	
7.	Implementacija generičkih funkcionalnosti	Demonstracija generičke funkcionalnosti - obavezni termin Demonstracija generičke funkcionalnosti asistentu
8. i 9.	Međuispiti	
10.	Predaja prvog ciklusa projekta	
11.	Implementacija projekta.	
12.	Implementacija projekta.	
	Praznici	
13.	Provođenje ispitivanja implementirane aplikacije. Dokumentiranje ispitivanja programske potpore.	Demonstracija alfa verzije - obavezni termin Demonstracija alfa inačice asistentu zajedno s diskusijom stanja i planom završetka projekta.
14.	Dovršenje implementacije. Dovršetak projektne dokumentacije. Puštanje aplikacije u pogon (deployment)	
15.	Predaja (kolokviranje) drugog ciklusa projekta.	

U tri termina, naznačena u Tablici 1 kao “*obavezni termini*”, je **obavezan dolazak svih grupa. Nedolazak na navedene termine će se sankcionirati s jednim negativnim bodom po članu grupe po terminu, osim za termin predaje alfa verzije programa, kada će se grupa sankcionirati s dva negativna boda po članu!**

U tjednima prve i druge predaje studenti kolokviraju projekt u terminima laboratorijskih vježbi. Za prvu predaju studenti do roka navedenog u Tablici 2 trebaju na Gitlabu imati gotovu dokumentaciju s dijelovima koji ulaze u reviziju 1 (naznačeno u predlošku dokumentacije) te implementirane generičke funkcionalnosti aplikacije (prijava, registracija, početna stranica i sl.). Aplikaciju s generičkim funkcionalnostima potrebno je pustiti u pogon (engl. *deployment*) na javno dostupnom poslužitelju (Heroku, Amazon AWS i sl). Za drugu predaju studenti trebaju imati na Gitlabu dovršenu kompletnu dokumentaciju i izvorni kod aplikacije te aplikaciju puštenu u pogon na javno dostupnom poslužitelju .

Tablica 2. Rokovi na projektu u ak. god. 2019./2020.

Termini i rokovi	Opis
Četvrtak, 3. 10. 2019. u 23:59	Rok za prijavu grupe.
Petak, 15. 11. 2019. u 23:59.	Rok predaje dokumentacije za prvi ciklus.
2. 12. - 6. 12. 2019.	Predaja (kolokviranje) prvog ciklusa projekta.
7.1. - 10. 1. 2020.	Demonstracija alfa inačice projektne aplikacije asistentu zajedno s diskusijom stanja i planom završetka projekta.
Četvrtak, 16. 1. 2020. u 23:59.	Rok predaje projekta za drugi ciklus (završna verzija) .
20. 1. - 24. 1. 2020.	Predaja (kolokviranje) drugog ciklusa projekta.
Ponedjeljak, 20. 1. 2020. u 23:59	Izrađena prezentacija projekta - obavezna za sve grupe, ali samo odabrane grupe prezentiraju drugima u terminu četvrtak, 23. 1. 2020.

Ako primijetite da Vaš tim ne radi dobro, što bi moglo negativno utjecati na rezultat projekta (i konačnu ocjenu), te probleme treba rješavati razgovorom s drugim članovima tima. Ako problematični članovi tima (uključujući i voditelja) odbijaju surađivati, problem treba riješiti što ranije s asistentom. Pritužbe problema timskog rada izražene na kraju semestra bit će zanemarene.

3. Projektna dokumentacija

Studenti tijekom izrade projektnog zadatka rade kontinuirano na dokumentiranju svih značajki projektnog zadatka korištenjem odgovarajućeg pripremljenog obrasca projektne dokumentacije dostupnog u repozitoriju projekta na stranicama predmeta. Nužno je popuniti sva poglavlja prema uputama iz predloška. Za crtanje UML-dijagrama preporučuju se sljedeći alati: Astah UML, VisualParadigm ili MS Visio (ručno crtanje nije prihvatljivo!). Potrebno je obratiti pažnju na čitljivost dokumentacije što uključuje poštivanje pravopisnih pravila i uporabu ispravnog stila pisanja u duhu hrvatskog jezika, odnosno u duhu engleskog jezika za grupe koje imaju studente iz programa Erasmus.

Za revizije dokumentacije 1.0. (prva predaja) i 2.0 (druga predaja) u Gitlab repozitorij treba postaviti PDF-ove pod nazivom **OPP_2019_<ime_grupe>_v1_0.pdf**, odnosno **OPP_2019_<ime_grupe>_v2_0.pdf**.

Studente se ohrabruje da koriste i druge načine dokumentiranja izrade projekta, primjerice Wiki stranicama na sjedištu GitLab. Svaka dopuna koja pridonosi poboljšanju kvalitete dokumentacije bit će na odgovarajući način nagrađena.

4. Bodovanje projekta

Studentski projekt boduje se kroz dvije predaje. Prva predaja nosi najviše **12 bodova** po studentu: 6 za dokumentaciju i aplikaciju te 6 za usmeno kolokviranje u terminu lab. vježbi. Druga predaja nosi najviše **18 bodova** po studentu: 9 za dokumentaciju i aplikaciju te 9 za usmeno kolokviranje u terminu lab. vježbi.

Kolokviranje se odvija u trajanju od 60 minuta pri čemu je prisutnost obvezna za sve članove grupe. Tijekom kolokviranja asistent pregledava dokumentaciju i aplikaciju te postavlja pitanja studentima vezano uz aplikaciju (funkcionalnosti, implementacija i sl.) te gradivo predmeta koje se odnosi na projekt (UML, tehnike ispitivanja i sl.). Bodove za dokumentaciju i aplikaciju asistent dodjeljuje voditelju grupe sumarno za čitavu grupu⁴, a zatim voditelj raspoređuje bodove po članovima grupe temeljem njihovog doprinosa. Kriteriji bodovanja dokumentacije i aplikacije se nalaze u Tablici 3.

Bodove iz usmenog kolokviranja asistent dodjeljuje osobno svakom studentu. U slučaju opravdanog izostanka s kolokviranja nužno je javiti se asistentu najkasnije do kraja tjedna u kojem se odvija kolokviranje kako bi se dogovorila nadoknada za člana koji je izostao.

---

⁴ maksimalno 42 na prvoj predaji tj. 63 u drugoj predaji za grupu od 7 članova

Tablica 3. Kriteriji bodovanja dokumentacije i aplikacije

Prva predaja		Druga predaja	
Cjelina	Udio u bodovima [%]	Cjelina	Udio u bodovima [%]
Opis projektnog zadatka	10	Dijagram stanja	4
Funkcionalni zahtjevi i dijagrami obrazaca uporabe	20	Dijagram aktivnosti	4
Sekvencijski dijagrami	5	Dijagram komponenti	4
Nefunkcionalni zahtjevi	3	Dijagram razmještaja	3
Opis arhitekture sustava	7	Implementacijski dijagram razreda	5
Dijagram i opis baze podataka	10	Ispitivanje rada programa	7
Dijagram razreda i opis razreda	15	Upute za puštanje u rad aplikacije	3
Pravopis, čitljivost, opći dojam	5	Pravopis, čitljivost, opći dojam	5
Implementacija generičke funkcionalnosti	25	Implementacija	65
Ukupno	100	Ukupno	100

Projekt ukupno projekt **30 bodova**, a nužan uvjet za prolaz predmeta je skupljenih **15 bodova**.

Prihvaćeni prijedlog vlastitog zadatka nosi dodatne bodove: **2*broj članova grupe**, a bodove raspoređuje voditelj prema zaslugama (moguće je i da jedan član grupe dobije sve bodove, a ostali 0).

Nepridržavanje upute o redovitom praćenju promjena verzija dokumentacije i izvornog koda nosi do **-2 boda po članu!**

Izostanak s obaveznih termina nosi **-1 bod po članu za sve termine, osim -2 boda po članu za izostanak s demonstracije alfa verzije.**

Kašnjenje s predajom prve i druge revizije projekta na Gitlab nosi **-0,5 bodova po članu za bilo koje kašnjenje, a svaki idući dan dodatnih -0,5 bodova po članu.**